

Est aliqd p̄ciosi⁹ inocētia: S; si inocētia retinebo inquit paup̄ ero. Praue ne diuitie ip̄a inocētia: Si arcam plenā auro habueris diues eris: si cor habueris plenum inocentia paup̄ eris: S; hec bona desiderās: mō in egestate: in tribulatiōe: in cōualle plorationis: in p̄ssura: in temptationib⁹ serua inocentiā. Erit enī postea etiaz bonū tuū qđ desideras: requies: ermitas: imortalitas: ip̄assibilitas erit postea. Ip̄a sunt bona que seruat de⁹ iustis suis: nā bona que mō desideras p̄ magno: p̄pter que vis esse nocēs: ⁊ nō inocēs: attēde illa que babeāt qui talib⁹ abūdāt. Vides diuitias apud latrones: apud impios: apud sceleratos: apud turpes: apud flagitiosos ⁊ facinorosos vides diuitias: dat illis de⁹ ista p̄pter cōmunionē generis humani: p̄pter abundatē affluētia bonitatis sue: qui etiā solem suū oriri facit sup̄ bonos ⁊ malos: et pluit sup̄ iustos ⁊ iniustos. Lata dat ⁊ malis: ⁊ tibi nihil fuit: Falsum est qđ tibi promisit: Seruat secur⁹ esto. Qui miser⁹ est tui cū esses impi⁹: deserit te cum factus es pius: Qui peccatori donauit mortem filij sui: quid fuit saluato p̄ mortē filij sui: Secur⁹ ergo esto: tene⁹ debitorē: qz credidisti in p̄missorē. **D**ñs non priuabit bonis ambulantes in inocentia. Ergo quid nobis hic restat in torculari: in afflictione: i re dura: in p̄ntia vite piculose: Quid nobis restat: vt illuc pueniam⁹? **D**ne⁹ deus virtutū beat⁹ homo q̄ sperat in te.

Alia lra. t eos qui ambulat.

Alia lra nō hz.

Explicit Tractatus de ps. LXXXIII
Incipit Tractatus de ps. LXXXIII

Deprecati sum⁹ dñm deū nostruz: vt ostēdat nobis misericordiā suā: ⁊ salutare uū det nobis. **V**idētū est hoc quidem in p̄phetia cū primuz psalmi isti dicerent: ⁊ scriberent: ceterū qđ attinet ad hoc temp⁹: iam ostēdit dñs gentibus misericordiā suā: ⁊ dedit eis salutare suum. Ille quidem ostēdit: sed multi sana ri nolūt: vt videant hoc qđ ostēdit. Sed qz ipse sanat oculos cordis ad videndum se: propterea cū dixisset: **D**ne⁹ miserere nobis dñe misericordiā tuā: tanq̄ multis cecis dicturis quō videbim⁹: cū cepit ostēdere: adiunxit: **E**t salutare tuū da nobis. **V**ado enī salutare suū sanat in nobis vñ possum⁹ videre quod ostēdit: nō quō medicus homo ipse curat: vt lucē istā ostēdat eis quos curauerit: ⁊ aliud ē ista lux quā demonstratur⁹

est: aliud aut ip̄e medicus: qui curat oculos quib⁹ ostēdat lucē: que lux nō est ipse medicus. **N**ō ergo sic dñs deus noster. Ipse est enī medicus qui curat vñ nos videre possum⁹: et ipse est lux quā videre possumus. **T**otū tñ psalmū breuiter quātū possumus: quātū donat dñs p̄ angustia temporis attēti curamus. **T**itulus eius est **In fine: filijs chore psalmus.** **F**ine nō intelligimus: nisi quē dicit **A**p̄l̄s: **F**inis enim legis christ⁹ ad iusticiaz oī credenti. **E**rgo cū primo i titulo psalmi posuit: in finem: direxit cor nostrū in christū. **I**n illuz si attendamus: nō errabimus: qz ip̄e ē veritas quo festinamus: ⁊ ipse est via p̄ quam curramus. **Q**uid est filijs chore: **I**nterpretatur chore: ex verbo hebreo in latinū: caluum. **E**rgo filijs chore filijs calui. **Q**uis est iste caluus: **N**ō vt irrideam⁹ illū: sed vt plorem⁹ ante illū. **N**am ⁊ irriserūt illū quidam ⁊ a demonib⁹ vastati sunt: quō in regnoz libro caluū **H**eliseū irriserūt pueri: dicebātqz post illū: calue calue: p̄cesserūt vñ de silua ⁊ comederūt pueros male ridentes ⁊ plangēdos a parētibus suis. **S**i significauit hoc factū p̄phetia quadā: futurū dñm nostrū **J**esum christū. **I**lle enim a iudeis iridentib⁹ velut calū irrisus est: q̄ in caluarie loco crucifixus est. **N**os aut si in illū crediderimus filij ipsi⁹ sumus. **N**obis ergo cantat psalmus iste: vbi inscribit filijs chore: sum⁹ enī filij sponsi. **I**lle quip̄ sponsus dans arras sponse sue: sanguinē suū ⁊ spiritū sc̄m: quo locupletauit nos interim in ista peregrinatione. **A**dbuc autē seruat nobis occitas diuitias suas. **U**n enī tale pignus dedit: **Q**uid est qđ seruat: **I**taqz cantat ei p̄pheta in futurū ⁊ vtatur verbis quasi iā p̄teriti temporis: tanq̄ facta dicit: que futura erāt: qz apud deum: ⁊ quod futurū est iam factū est. **I**bi ergo p̄pheta videbat futura nobis: iam vero facta in illi⁹ p̄uidētia ⁊ p̄destinatione certissima: quō dic: ⁊ i illo psalmo vbi oēs christū agnoscut. **S**ic enī recitat⁹ ē psalm⁹ tāq̄ euāgelii⁹ legat. **F**oderūt manus meas ⁊ pedes: dinumerauerūt oīa ossa mea: ip̄i vero cōsiderauerūt ⁊ inspexerūt me: diuiserūt sibi vestimēta mea: ⁊ sup̄ vestē meaz miserūt sortē. **Q**uis nō legēte lectore psalmū: agnoscat euāgelii⁹: **E**t tñ cū dicret in psalmo: nō dictū est: fossuri sunt manus meas ⁊ pedes: sed foderūt manus meas ⁊ pedes: nec dictū est dinumeraturi sūt ossa

mea: sed dñm numerauerūt ossa mea: nec di-
ctum est diuisuri sūt vestimēta mea: sed di-
uiserunt sibi vestimēta mea. Hec omnia q̄
futura videbat p̄pheta: tanq̄ p̄terita indi-
cabat: sic et hic. **¶** Expositio psalmi.

Benedixisti dñe terrā tuam:
tanq̄ iam fecerit. Auertisti ca-
ptiuitatē Jacob. Popul⁹ ei⁹
antiquus Jacob. Jacob p̄ps israel natu-
de semine abrae in repromissioe: futur⁹ ali-
qñ heres dei erat. Quidā ergo ille popul⁹
cui datum est testamētū vetus: sed in ve-
teri testamēto figurabat testamētū nouū.
Illa figura erat: hec exp̄ssio veritatis. In
illa autē figura scdm̄ quādā p̄nunciationē
futuroꝝ: data est illi p̄p̄o terra quedā pro-
missionis in quadā regione: vbi habitauit
populus iudeoꝝ: vbi est etiā hierusalē ci-
uitas: cui⁹ nomē omnes audiui⁹. Hanc
ergo terrā cū accepisset ille popul⁹ ab ho-
stibus suis vicinis circūquaq̄ inimicanti-
bus: multas molestias patiebat: et cū pec-
cabat in deū suū: dabat in captiuitatē: nō
ad interitū: sed ad disciplinā: nō damnā-
te patre: sed flagellāte: et cū obsessa esset li-
berabat: et aliquotiens captiuata est: et li-
berata est illa gens: et nō in captiuitate est:
et hoc p̄ peccato magno qđ dñm suū cruci-
fixit. Quid igit: Scdm̄ istos accipim⁹ qđ
ait: auertisti captiuitatē Jacob: An forte
intelligim⁹ hic aliam captiuitatem de qua
omnes nos volum⁹ liberari: Nā omnes p̄-
tinem⁹ ad Jacob: si ptinem⁹ ad semē Ab-
rae. Hoc enī dicit Ap̄ls: In Isaac vocabi-
tur tibi semen: id est non hi qui filij carnis
hi filij dei: sed filij p̄missionis in semē depu-
tabunt. Si filij p̄missionis: in semen de-
putant: offendēdo dñm iudei degenera-
uerūt: nos p̄merēdo deū: d̄ genere abrae
facti sum⁹: nō ptinētes ad carnē: sed ptinē-
tes ad fidē. Imitati enī fidē filij facti sum⁹:
illi autē degenerando a fide exhereditari
meruerunt. Nam vt hoc noueritis: quia p̄-
diderunt illud quod nati erant de Abra-
am: cum se arroganter iactarent: audiente
dño nostro Iesu christo: gloriātes de san-
guine: et nō de vita: et dicerēt dño: Nos pa-
trem habem⁹ abraaz: et ait illis dñs: tanq̄
degenerātib⁹: Si filij abrae estis: scā Ab-
rae facite. Si ergo illi p̄pterea iam nō filij:
quia nō faciebant facta abrae: nos pro-
pterea filij: q̄ facimus facta abrae. Que
sunt facta abrae que facimus: Credidit
autē abraam deo: et deputatum est illi ad

iusticiam. Ergo omnes ad Jacob pertine-
mus: imitantes abrae fidez: qui credidit
deo et deputatum est illi ad iusticiā. Que
est ergo illa captiuitas: vnde nos volum⁹
liberari: Puto enim neminē nostrum mo-
do esse apud barbaros: nec aliquā gentē
irruisse armatam: et captiuos duxisse nos.
Sed modo ostendo quādā captiuitatē
in qua gemimus: et vnde nos liberari cu-
pimus. Paulus Ap̄ls p̄cedat: et ipse illā
dicat: sit ipse speculū nostrum: ille loquat̄
et nos ibi videamus. Nemo est enim qui
non se hic agnoscat. Ait ergo ille beatus
Apostolus: Condelector enim legi dei se-
cundum interiorem hominem. Intus me
delectat lex dei. Video autem aliam legē
in membris meis repugnantem legi men-
tis mee. Jam audisti legem: audi pugnā:
captiuitatem necdū audieras: audi que
sequuntur: Repugnantem inquit legi mē-
tis mee: et captiuum me ducentem in lege
peccati que est in membris meis. Agno-
uimus enim captiuitatem: quis nostrum
est qui nolit se de ista captiuitate liberari:
Et vnde liberabuntur: Quoniam hoc can-
tauit iste psalmus futurum: auerasti capti-
uitatē Jacob. Cui dixit: Christo: propter
in finem: propter filios chore: ille enī auer-
tit captiuitates Jacob. Audi et ipm̄ Pau-
lum confitentem. Cum diceret se trahi ca-
ptiuum a lege in membris suis repugnan-
tem legi mentis sue: exclamauit sub illa ca-
ptiuitate et ait: Infelix ego homo: quis me
liberabit de corpore mortis huius: Que-
siuit quis esset: et statim illi occurrit gra-
tia dei: per Iesum christum dominum no-
strum. De hac gratia dei propheta dicit
huic domino nostro Iesu christo: auertisti
captiuitatem Jacob. Attendite captiuita-
tem Jacob: attendite quia hoc est: auerti-
sti captiuitatem nostram: non liberando
nos a barbaris in quos non incurrimus:
sed liberando nos ab operibus malis: a
peccat⁹ nostris p̄ que nobis sathanas do-
minabatur. Si quis enim liberatus fuerit
a peccatis suis: non habet vnde ei domi-
netur princeps peccatorum. Quomodo
enim auertit captiuitatem Jacob: Glide-
te quia ista liberatio spiritualis est: videte
quia intus agitur. **¶** Remisisti inquit:
iniquitatem plebis tue: operuisti
omnia peccata eorū. Ecce vnde auer-
tit captiuitatem: quia remisit iniquita-
tē. Iniquitas tenebat captiuum: remissa

iniquitate literarum. Confitere ergo te esse in captiuitate: vt dignus sis liberari. Nam qd hoste suu no intelligit: quomodo inuocat liberatore: Operuisti omnia peccata eoz. Quid est operuisti: Est non illa videres. Quid e no illa videres: Et si i illa vindica res. Noluisti videre peccata nostra. r ideo no vidisti: quia ipsa videre noluisti. Operuisti oia peccata eoz: Sedasti omne ira tua: auertisti ab ira indignationis tue. Et qm de futuro ista dicunt: quis verba pterita sonet. Sequit r dicit. **Conuertere nos dne sanitatu nostraru:** Quo narrabat quasi factu esset: et quo orat vt fiat: nisi qz voluit ostendere pterita verba se in ppheta dixisse: Non du aut factu esse quod dicebat ia factum. Hinc ostedit: qz orat vt fiat. **Conuertere nos dne sanitatu nostraru. Et auerte iracu dia tua a nobis.** Nonne iam dudū dice bat: auertisti captiuitatem Jacob: opuisti oia peccata eoz: sedasti oem ira tua: auer sus es ab ira indignationis tue: quo hic e: auerte iracundia tua a nobis: Respōdet tibi ppheta: Illa dico quasi facta: quia vi deo futura: qz vero nodū facta sūt: oro vt veniat: q iā vidi. **Auerte iracundia tua a no bis.** Non in eternu irascaris no bis: Be ira enī dei mortales sumus: r de ira dei in ista terra in egestate r labore vul tus nostri manducam panē. Hoc enī au diuit Adam qm peccauit: r Adaz ille oēs nos eramus: quia in Adam oēs moriunt. Ad ille audiuit: secutu est r nos. Ad enīz eram iam nos: sed eramus in Adā. Ideo quicquid euenit ipsi Adā: secutu ē r nos: vt moreremur. Oēs quippe in illo fuim. Ea enī peccata parentū no ptinent ad fili os q faciūt parentes iā natis filijs. Fā enī nati filij ad se ptinent: r parentes ad se ptinent. Itaqz illi qui nati sunt si tenuerit vi as parentū suorū malas: necesse est vt por tent r merita ipsoz. Si autē mutauerint se r no fuerint imitati parētes malos: incipi unt habere meritū suū: no meritū parentū suorū. Usqz adeo aut no tibi obest pecca tū patris tui si te mutaueris: vt nec ipi pa tri tuo oblit si te mutauerit: sed iam qd ac cepit ad mortalitatē: ista radix nostra du xit de Adam. Quid duxit: Ista fragilita tem carnis: hoc tormentū dolorū: hāc do mū paupertatis: hoc vinculū mortis: r la queos tēptationū. Portamus omnia ista in carne hac: r ira dei est ista: quia vindi

Alia lra.
† Sitigasti.

Alia lra.
† salutar nr.

Alia lra.
† iram.

Alia lra.
† Nūquid.
† irascaris.

cta dei est. Sed qz futurū erat vt regenera remur: r credēdo noui efficeremur: atqz in resurrectione omnis ista mortalitas absu meretur: r nouitas toti boīs reparet. Si cut enī in Adam oēs mo: iunt: sic r in chi sto oēs viuificabunt: hoc videns ppheta ait. Non in eternum irascaris nobis. **Nel tētedas ira tua a generatione i ge naratione.** Fuit prima generatio morta lis de ira tua: erit altera generatio imortal d misericordia dei. Quid: Hoc g tibi pstiti sti tu: o homo: vt qz cōuersus es ad deum: merearis misericordia ipsius: Qui aut cō uersi no sunt: no sūt adepti misericordiaz: sed inuenerūt iram. Quid autē: Ut cōuer terer posses nisi vocareris: Nonne ille q te vocauit auersū: ipse prestuit vt conuerterer: Noli ergo tibi arrogare nec ipaz cōuersio nē: quia nisi te ille vocaret fugientē no pos ses cōuerti. Propterea r ipi cōuersiōis beneficiū deo tribuens propterea orat r di cit. **Deus tu cōuertens viuifica bis nos:** Et no quasi nos ipsi nra spon te sine misericordia tua cōuertimur ad te: r tu viuificab nos: s tu cōuertēs viuifica bis nos: vt no solū viuificatio nra a te sit: sed etiā ipsa cōuersio: vt viuificemur. **Be tu cōuertens viuificabis nos. Et plebs tua letabit in te.** Nolo suo letabit in se: bono suo letabit in te. Quādo enim vo luit habere gaudia de se: iuenit planctū in se. Nūc ergo qz totū gaudiū nostrū de est: qui vult secur gaudere in illo gaudeat: q no potest pure. Quid enī frēs mei gaude re vultis in argēto: Aut argētū perit: aut tu: r nemo scit qd pri: verūtū illd pstat: qz vtrūqz piturū ē. Quid pri incertū ē. Nā nec hō hic pōt manē semp: nec argētū pōt manē semp: sic aurū: sic vestis: sic domus sic pecunia: sic lata p dia: sic postremo lux ista. Noli ergo velle gaudere i istis: s gau de in illa luce que no habet occasuz. Gau de in illa luce quā non pcedit besternus di es: nec sequit crastinus. Quid est ista lux: Ego sum inquit lux mūdi. Qui tibi dicit ego sum lux mūdi: vocat ad se te: cum vo cat te: cōuertit te: cū conuertit te: sanat te: cū sanauerit te: videbis cōuerforem tuuz: cui dī. **Et plebs tua letabit in te. Oste de nobis dne misericordia tuam.** Hoc est qd cantauim: r iā huic diximus. **Ostēde nobis dne misericordia tuaz. Et salutare tuum da nobis. Salutare tuum: chastum tuum. Felix est cui ostēdit**

Alia lra.
† Aut.
† extendea.

Alia lra.
† cōuersus.

deus misericordiam suam. Ipse est qui supbire non potest: cui deus ostendit misericordiam suam. Quidēdo enim illi misericordiam suam psua det illi: quia quicquid boni habet ipse homo: non habet nisi ab illo: quia omne bonum nostrum ipse est: et cum viderit homo quicquid boni habet: non se habere a se: sed a deo suo: videt quia totum quod in illo laudat de misericordia dei est: non de merito ipsius: et vidēdo ista non supbit: non supbiendo non extollit: non se extollēdo non cadit: non cadēdo stat: stando inheret: inherēdo manet: manēdo profuit et letat in deo suo. Erunt illi delitiae ipse qui fecit illuz: et delitias ipsas nemo corrūpit: nemo intpelat: nemo auferit. Quis potēs minabitur auferre: Quis vicin⁹ mal⁹: quis latro: quis insidiator: tibi tollit deū: Et potest tibi tollere totum quod possides corpore: non tibi tollit eum quem possides corde. Ipsa est misericordia quam vtiā deus ostendat nobis: Ostēde nobis dñe misericordiam tuam: et salutare tuum da nobis: christum tuum da nobis. In illo enim est misericordia tua: dicamus illi et nos da nobis christum tuum. Jam quidē dedit nobis christum suum: adhuc tñ illi dicam⁹: da nobis christum tuum: quia dicim⁹ illi: panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et quis est panis noster: nisi ipse qui dixit: Ego sum panis viu⁹ qui de celo descēdi: Bicamus illi: da nobis christum tuum. Bedit enim nobis christum: sed hominem quem nouim⁹: dedit hominem: eum ipsum nobis datur⁹ est deū. Hoibus enim hominē dedit: quia talē illum hoibus dedit: qualis posset capi ab hoib⁹. Bēū enim christum nullus hominē capere poterat. Fact⁹ est hominib⁹ homo: seruauit se deū dijs. An forte arroganter dixit: Reuera arroganter: nisi ipse dixisset: Ego dixi dijs est: et filij excelsi oēs. Ad hanc ipsam adoptionē reuocamur: ut efficiamur filij dei. Jā quidē sum⁹: sed per fidem. Sum⁹ quidē: sed in spe: nōdū sum⁹ in re. Spe enim salui facti sum⁹: sicut dicit Aplos: Spes autē que videtur nō est spes: Quod enim videt quis: quid sperat: Si autem quod nō videmus speramus: per patientiam expectamus. Quid enim expectamus per patientiam: nisi videre quod credimus: Adhodo enim credim⁹ quod nō videmus: permanendo in eo quod credentes nō videmus: merebimur videre quod credimus. Propterea Joannes in epistola sua: quid ait: Dilectissimi filij dei sumus et nōdum apparuit quid erimus. Quis non exultet si subito: nescio cui pegrinanti et igno-

ranti genus suū: patienti aliq̄ egestatem et eruminā: et in labore cōstituto diceretur: filius senatoris es: pater tuus amplo patrimonio gaudet in re vera: reuoco te ad patrem tuum: Quali gaudio exultaret: si hoc nō fallax pmissor diceret: Venit ergo non fallax Aplos christi et ait. Quid est quod vobis desperatis: Quid est quod vos affligitis et merore contentis: Quid est quod concupiscentias vestras sequēdo in egestate istarum voluptatū cōteri vultis: Habetis patrem: habetis patriam: habetis patrimonium. Quis est iste pater: Dilectissimi filij dei sum⁹. Quare ergo nōdū videmus patrem nostrum: Quia nōdū apparuit quod erimus. Jam sumus: sed in spe: nam quid erimus: nōdum apparuit. Et quid erimus: Scim⁹ inquit: quia cum apparuerit: similes ei erimus: quā videbimus eum sicuti est. Sed hoc de patre dixit: de filio autē dñi nostro Jesu non dixit. Et forte vidēdo patrem: non videndo filium erim⁹ beati: Ipse audi christum: Qui me videt videt et patrem. Cum enim vnus deus videtur: trinitas videtur: pater et filius et spiritus sanctus. Audi expressius: quia ipsius filij visio tribuet nobis beatitudinem: et nihil interest inter visionem ipsius et visionem patris. Ipse ait in euangelio: Qui diligit me mandata mea custodit: et ego diligam illum: et ostendam meipsum illi. Loquebatur illis et dicebat: ostēdā meipsum illi: Quare: Nō erat ipse qui loquebatur: Sed carnem caro videbat: diuinitatem cor non videbat. Ad hoc autē caro carnē vidit: ut perfidem cor mundaretur vnde deus videretur. Bictū est enim de domino: fide mundans corda eorū. Et dixit dominus: Beati mūdo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Ergo si nobis promisit ostendere se nobis: qualis est pulchritudo eius: fratres cogitate omnia ista: que videtis pulchra: que amatis ipse fecit. Si hec pulchra sunt: quid ē ipse: Si hec magna sunt: quantus est ipse: Ergo ex istis que hic amamus illum magis desideremus: et contemnentēs ista: illum diligamus: ut ipsa dilectione per fidē cor mundemus: et mundatum cor nostrum inueniat aspectus illi⁹. Lux que nobis ostenditur sanos nos debet inuenire: hoc agit modo fides. Hoc ergo hic diximus: et salutare tuum da nobis. Da nobis christum tuum: nouerimus christum tuum: videamus christum tuum: non quomodo illum

videt iudei z crucifixerit: s̄ quō illū videt
angeli z gaudet. **Audias quid loq̄t**
in me dñs de⁹: Prop̄eta dixit: loque
bā i illo de⁹ int⁹: z mūd⁹ faciebat illi stre
pitū foris. **Cohibēs ergo aliq̄ntuz a strepi**
tu mūdi: z auertēs se ad se: z a se in illū cu
ius vocē audiebat interi⁹: quasi obturans
aurē: z tumultuantē vite hui⁹ inq̄tudinē:
z p̄tra aiām corpore qd̄ corrupit aḡguatā
z sensū frena habitatione deprimetē mltā
cogitatioē: z ait: **Audiā qd̄ loquat̄ i me do**
min⁹ deus. Et audiuit qd̄: **Qm̄ loquet̄**
pacē i plebē suā. **Et sup̄ sc̄tōs su**
os. **Glor̄ ḡ christi: vox ergo dei pacē est: ad**
pacē vocat. **Eia dicit quicūq; nōdū estis**
in pace amate pacē. **Quid enī vobis me**
lius de me iuenire potestis q̄ pacē: **Pax**
quid est: **Ubi nullū bellū est.** **Quid ē vbi**
nullū bellū est: **Ubi nulla d̄dictio: vbi ni**
hil resistit: nihil aduersū ē. **Uidetē si iā ibi**
sum⁹: videtē si iā nō est p̄fict⁹ cū diabolo:
videtē si nō oēs sancti: z fideles cū princi
pe demonioꝝ luctant̄. **Et quō cum illo lu**
ctant̄ quē nō videt: **Luctant̄ cū cōcupiscē**
tijis suis: quib⁹ ille suggerit pctā: z nō con
sentiendo qd̄ suggerit: z si nō vincūt tñ pu
gnāt. **Nōdū ē ergo pax vbi pugna ē.** **Aut**
date mihi hōiem q̄ nihil tēptatiois patit̄ in
carne sua: z possit mihi dicere: qz iā pax ē:
Nihil quidē tēptatiois fore patit̄ in illicitis
voluptatib⁹: saltem suggestiones ipsas
patit̄: vel suggerit illi qd̄ respuit: vel dele
ctat vnde cōtineat. **Sed ecce iā nihil dele**
ctat illicitū: vel cōtra famē z sitim pugnat
q̄tidie. **Quis enī iustus hinc alien⁹:** **Pu**
gnat ḡ q̄tidie famēs z sitis: pugt̄ z nos lassitudo
carnis: pugt̄ delectatio sōni: pugt̄ op
p̄ssio. **Vigilare volum⁹: dormitam⁹: ieiunare**
volum⁹: esurim⁹: z sitimus stare volum⁹:
defatigamur: q̄rim⁹ sedē: si z h̄ diu faci
m⁹ deficim⁹. **Quicq̄d nobis puiderim⁹ ad**
ffectionē: illic rurs⁹ inueniem⁹ defectioēz.
Esuris dic̄ tibi aliq̄s: r̄ides: esurio. **Ponit**
an̄ te cibū: ad refectionē posuerat: pseuera
i eo qd̄ posuit. **Certe reficere te volebas: h̄**
age semp: h̄ agēdo i eo qd̄ adhibueras ad
ffectionē ibi iuenies lassitudinē. **Ultū se**
dendo fatigatus eras: surgis deambulan
do reficere. **Perseuera i eo qd̄ reficere:**
multū deambulādo lassaberis: sedere ite
rū queris. **Inueni aliqd̄ mihi vñ te refici**
cias: vbi si pseueraueris iterū nō deficias.
Qualis est ergo ista pax: quam hic ha
bent homines tantis resistentibus mole

stis: cupiditatib⁹: indigendis: lassitudini
bus: **Nō est ista vera: nō est perfecta pax.**
Que erit p̄fecta pax: Oportet corruptibi
le hoc inducere incorruptionē: z mortale h̄
induere immortalitē: tunc fiet sermo q̄ scri
pt⁹ est: Absorpta est mors i victoria. **Ubi**
est mors aculeus tuus: Ubi est mors con
tētio tua: Ubi enī adhuc mortalitas: quō
est plena pax: Etenim de morte venit lassitudo
ista quā inuenim⁹ in omnib⁹ refectionib⁹
n̄ris. **De morte est: qz corp⁹ mortale**
portamus: qd̄ quidē mortuū dicit Ap̄ls z
ante aie resolutionē. **Corp⁹ quidēz inquit**
mortuū est p̄pter peccatū. **Nā si pseuera**
ueris in eo qd̄ reficis: etiā morieris. **Per**
seuera i mltū māducādo: ip̄a res te infici
et. **Perseuera i multū ieiunādo: inde mo**
rieris. **Sede semp vt nolis surgere: morie**
ris inde. **Ambula semp vt nolis quiescere:**
morieris inde. **Vigila semp vt nolis dor**
mirē: morieris inde. **Dormis semp vt no**
lis vigilare: morieris inde. **Qñ aūt assūpta**
fuerit mors in victoria nō erunt ista: z erit
pax plena z eterna. **Erim⁹ in quadā ciuita**
te fratres: qñ de illa loquor: finire nolo et
maxime qñ scandala crebrescūt. **Quis nō**
desideret illā pacē: vnde amicus nō exit:
quo inimicus nō intrat: vbi null⁹ tempta
tor est: nullus seditiosus: nullus diuidens
populū dei: nullus fatigans ecclesiā in mi
nisterio diaboli: qñ ip̄e princeps ip̄oz mit
titur in ignē eternū: z hi cū illo quicūq; illi
cōsentit: z recedere ab eo nolunt: Erit ḡ
pax purgata in filiis dei oibus amantib⁹
z se videntibus plenos deo: cū erit de⁹ oia
in oib⁹. **Cōem panē habebim⁹ deū: cōem**
possessionē habebim⁹ deū: cōem pacē ha
bebim⁹ deum. **Quicquid enim est qd̄ mo**
do nobis dat: ipse nobis erit p̄ omnibus
que dat: ipse erit p̄fecta z plena pax. **Hāc**
loquitur in plebem suā. **Hanc volebat au**
dire ille qui ait: Audias quid loquatur in
me dominus deus: quoniā loquet̄ pacem
in plebem suā: z sup̄ sanctos suos. **Et in**
eos qui conuertunt cor ad ipsum:
Eia fratres vultis vt ad vos ptineat ipsa
pax quā loquitur deus: conuertite cor ad
ipsum: non ad me aut ad illū aut ad illum
aut ad quenq; hominē. **Quisquis enī ho**
mo voluerit conuertē ad se corda hōim:
cadit cū ipsis. **Quid est melius vt cadas**
cum illo ad quem conuerteris: an vt stes
cū illo cum quo puerteris: Gaudium no
strū: pax nostra: requies nostra: finis oim

Alia lra.
t puerterit ad
cor.

molestiarum: non est nisi deus. Beati qui conuertunt cor ad ipsum. Verum prope timetes eum salutare ipsi. Erant quidam qui iam timebant eum in gente iudeorum: pro omnem terram vbius idola colebant: demonia timebant non deus. In illa gente timebat deus. Sed propter quid timebat? In veteri testamento timebat: ne daret illos in captiuitate: ne tollerent illis fratres: ne gradine contunderet vites ipsorum: ne faceret steriles vxores eorum: ne auferret ab eis filios ipsorum. Hec enim carnalia promissa dei tenebant: adhuc parue anime: et propter hec timebat deus: sed prope illis erat: qui vel propter hec ipsum timebant. Terram petebat paganus a diabolo: terram petebat iudeus a deo. Christus erat quod petebat: sed non vnus a quo petebat. Petebat iste quod paganus petebat: discernebat tamen a pagano: quia ab illo ista petebat quod omnia fecerat: et prope illis erat deus magister gentibus prope erat: tamen respexit et eos qui longe erant: et eos qui prope erant: sic dicit apostolus: et veniens euangelizauit pacem vobis qui eratis longe: et pacem his qui prope. Quos dixit qui erant prope: Iudeos qui vnus deum colebant: Quos dixit qui erant longe: Hec gentes qui dimiserunt deum a quo facti erant: et colebant illa que ipsi fecerant. Non enim regionibus longe est quisque a deo: sed affectibus. Amas deum prope es: odisti deum longe es: vno loco stans: et prope es: et longe es. Ergo frater respexit iste propheta: quod generaliter vidit misericordiam dei: super omnes tamen aliquid speciale et proprium vidit in gente iudea: et ait: Audiat quid loquat in me dominus deus: quoniam loquetur pacem in plebe sua. Et plebs ipsi non iudea sola erit: sed de omnibus gentibus colligetur: quia super sanctos suos loquetur pacem: et in eos qui conuertunt cor ad ipsum: et omnes qui conuertuntur sunt cor ad ipsum de omni orbe terrarum. Elegerunt autem prope timetes eum salutare ipsi. Et inhabitet gloria in terra nostra. Id est in ea terra in qua natus erat propheta: vt habitet gloria maior: quia inde cepit predicare christus: inde apostoli: et illuc prius missi: inde prophete: ibi primum templum vbi sacrificabatur deo: ibi patriarche: ibi ipse etiam venit de semine abrahe: ibi manifestatus est christus: ibi apparuit christus. Unde enim virgo maria qui peperit christum: ibi ambulauit pedibus suis: ibi mirabilia fecit. Postremo tantum honorem illi genti detulit: vt cum eum interpellaret que dam mulier chanaanica salutem querens filie sue: dixerit ei: non sum missus nisi ad oues que perierant domus israel. Hoc ergo vi-

dens propheta ait: Verum prope timetes eum salutare ipsi: vt inhabitet gloria in terra nostra. Misericordia et veritas occurrerunt sibi: Veritas in terra nostra ex persona iudeorum: misericordia in terra gentium. Veritas enim vbi: Vbi erat eloquia dei. Misericordia vbi: In illis qui dimiserunt deum suum et conuerterunt se ad demonia. Non quid et ipsos desperit: Quod si diceret: voca et istos longe fugiuos: qui multum a me recesserunt voca: inuenient me querentem se: quia ipsi nolebant querere me. Ergo misericordia et veritas occurrerunt sibi. Iusticia et pax osculate sunt se. Fac iusticiam et habebis pacem: vt osculentur se iusticia et pax. Si enim non amauerit iusticiam: pacem non habebis. Amant enim se duo ista: iusticia et pax: et osculantur se: vt qui fecerit iusticiam: inueniat pacem osculantem iusticiam. Due amice sunt: tu forte vnam vis: et alteram non facis. Nemo est enim qui non vult pacem: sed non omnes volunt operari iusticiam. Interroga omnes homines vultis pacem: vno ore tibi respondet totum genus hominum: opto: cupio: volo: amo. Ama et iusticiam: quia due amice sunt iusticia et pax. Iusticia et pax ipse se osculantur. Si amicam pacis non amaueris: non te amabit ipsa pax: nec veniet ad te. Quid enim magnum est desiderare pacem: Quis malum desiderat pacem. Bona enim res est pax. Sed fac iusticiam: quia iusticia et pax se osculantur: non litigant. Tu quare litigas cum iusticia: Ecce iusticia dicit tibi: ne fureris: et non audis: ne adultereris: et non vis audire: non facias alteri quod tu pati non vis: non dicas alteri quod tibi dici non vis: Inimicum es amice mee dicit tibi pax. Quid me queris: Amica sum iusticie. Quocumque inuenero inimicum amice mee: non ad illum accedo. Vis ergo venire ad pacem: Fac iusticiam. Ideo alius psalmus dicit tibi: Declina a malo et fac bonum: hoc est ama iusticiam: et cum declinaueris a malo: et feceris bonum: quere pacem et persequere eam. Nam enim si diu illam queres: quia et ipsa occurrit tibi: vt osculetur iusticiam. Veritas de terra orta est: et iusticia de celo prospexit: Veritas de terra orta est: christus de semine nato est. Veritas de terra orta est: filius dei de carne processit. Quid est veritas: Filius dei. Quid est terra: Caro. Interroga unde natus est christus: et vides quia veritas de terra orta est. Sed hec veritas que orta est de terra: erat ante terram: et per ipsam factum est celum et terra. Sed vt

Alia lra. t. obuiauerit.

Alia lra no b7.

iusticia de celo prospiceret: id est vt iustifica-
rentur homines diuina gratia: veritas na-
ta est de **M**aria virgine: vt posset p illis
iustificandis offerre sacrificiū: sacrificiū
passionis: sacrificiū crucis. Et vnde offer-
ret sacrificiū p peccatis nostris nisi more-
ret: Unde aut moreret: nisi a nob accipet
vbi moreret: Idē nisi a nobis sumeret car-
nem mortalē: Christus mori non posset: qz
verbum nō morif: diuinitas nō morif: vir-
tus et sapiētia dei nō morif. Quō ergo of-
ferret sacrificiū: victimā salutarē si nō mo-
reretur: Quō aut moreret nisi carnē indu-
eret: Quomō carnez indueret nisi veritas
de terra oriēret: **V**eritas de terra or-
ta est: et iusticia de celo prospexit.
Possum^o hinc dicere alterū sensum: **V**e-
ritas de terra orta est: cōfessio ab hoīe. **H**o-
mo enī peccator eras: **T**erra: qui qñ pec-
casti audisti: terra es et in terrā ibis: oriat^r
te vritas: vt respiciat de celo iusticia. Quō
ergo oriēret a te veritas cuz tu peccator sis:
cū tu iniquus sis: **C**onfitere peccata tua: et
oriētur de te veritas. Si enī cū sis iniquus
dicas te iustū: quō a te oriēret veritas: Si au-
tem cū sis iniquus: dicas te iniquū: veritas
de terra orta est. **I**ntēde illū publicanū lō-
ge a phariseo ī tēplo orantē: qui neqz ocū-
los ad celum audebat leuare: sed percute-
bat pectus suū dicēs: dñe ppitius esto mi-
hi peccatori. **E**cce veritas de terra orta est:
quia cōfessio peccatorū ab homīe facta est.
Quid ergo sequit: **A**mē dico vobis: quia
descendit iustificatus publican^o ille magis
q̄ ille phariseus: qz omnis q se exaltat hu-
miliabitur: et qui se humiliat exaltabit. **O**-
rta est veritas de terra in confessione pec-
catorū: et iusticia de celo prospexit: vt descē-
deret iustificatus publican^o ille magis q̄ il-
le phariseus. **N**ā vt nouerit: quia veritas
ptinet ad cōfessionē peccatorū: ait **J**obes
euāgelista. Si dixerim^o qz peccatū nō ha-
bem^o: nosipfos seducim^o et veritas in nob
non est. Quō ergo veritas de terra oriēret et
iusticia de celo prospiciet: **A**udi illū sequen-
tem et dicentē. Si confiteamur pctā nostra
fidelis est et iustus vt remittat nobis pecca-
ta: et purget nos ab omni iniquitate. **V**eritas
ergo de terra orta est: et iusticia de celo
prospexit: **Q**ue iusticia de celo prospexit tanq̄
dei dicētis: parcā^o huic homini quia ipse
sibi nō pepcit: ignoscā^o: quia ipse agno-
scit. **L**ouerit^o est ad puniendū peccatum
suū: cōuertar et ego ad eū liberandū. **V**e-

ritas de terra orta est: et iusticia de celo pro-
spexit. **E**tenim dñs dabit suauita-
tem: et terra nostra dabit fructū su-
um. **U**nus versus restat: peto vt sine te-
dio sit: qđ dicitur sum. **A**ttēdite rem neces-
sariam fratres mei: attēdite: p̄cipite: ferte
vobiscum: et nō sit inane semē dei: in cordi-
bus vestris. **V**eritas inquit de terra orta ē:
cōfessio peccatorū ab hoīe: et iusticia de ce-
lo prospexit: id est a dño deo data est iusti-
ficatio confitēti: vt ipse se agnoscat impi^o:
pium autē fieri nō posse nisi ille fecerit cui
cōfiteret: credēdo in eū qui iustificat impiū.
Tua q̄ peccata potes habere: fructū bonū
nō potes habere: nisi ille dederit cui confi-
teris. **I**deo cū dixisset: veritas de terra or-
ta est: et iusticia de celo prospexit: tanq̄ dice-
ret ei: quid est quod dixisti: iusticia de celo
prospexit: etenim dñs inquit dabit suauitatez
et terra nra dabit fructū suū: **N**os ergo re-
spiciam^o nos: et si nihil in nobis inueneri-
m^o nisi peccata: oderim^o peccata: et deside-
remus iusticiā. **C**ū enī ceperim^o odisse pec-
cata: iā ipm odiū peccatorū similes nos in-
cipit facere deo: quia hoc odiuim^o qđ odit
et deus. **C**ū ergo ceperis odisse peccata et
cōfiteri deo: cū te delectationes illicite ra-
piunt: et ducūt te ad ea que tibi nō p̄sunt:
ingemisce ad deū: et p̄fites illi peccata tua:
mereberis ab illo delectationē et suauitatē
iusticie: dabit tibi faciēdi vt incipiat te de-
lectare iusticia: quē primo delectabat iniq̄-
tas: vt q̄ primo gaudebas ī ebrietate: gau-
deas in sobrietate: et q̄ primo gaudebas de
furtis vt tollereres homini qđ nō habebas:
queras donare nō habenti qđ habebas: et
quem delectabat rapere: delectet donare:
quē delectabat expectare: delectet orare:
quē delectabāt cātica nugatoria et adulte-
rina: delectet hymnuz dicere deo: currere
ad ecclesiaz qui primo currebas ad thea-
trū. **U**nā nata est ista suauitas: nisi qđ dñs
dabit suauitatem: et terra nostra dabit fru-
ctum suū: **E**cce enīz videte qđ dico. **E**cce
locuti sum^o vobis verbū dei: sēmen sparsi-
mus deuotis cordibus: tanq̄ sulcata inue-
niens pectora vestra: aratro confessionis.
Deuotiōne et intētiōne suscepistis semē: co-
gitate de verbo qđ audistis tanq̄ glebas
frangētes: ne semē rapiāt volatilia: vt pos-
sit ibi germinare qđ seminatum est. **E**t nisi
deus pluerit: quid p̄dest qđ seminat: **H**oc
est: dñs dabit suauitatē: et terra nostra da-
bit fructū suū. **I**lle enī uisitacionib^o suis in

Alia lra.
et benignitas

ocio: in negotio: in domo: in lecto: in cōi-
 uito: in colloquio: in deambulatione visi-
 tet v̄sa corda: vbi nos sum⁹. **U**ciat imber
 dei: et fructificet qđ ibi seminatū est: et vbi
 nō sum⁹ nos et securi qđescim⁹: aut aliđ agi-
 mus: deus dat incrementū semib⁹ qđ sparsi-
 mus: vt attendentes postea bonos mores
 v̄ros etiā de fructu gaudeam⁹. **Q**uā dñs
 dabit suauitatē: et terra n̄ra dabit fructum
 suū. **I**usticia autē eā p̄bit: et ponet
 in via gressus suos. **I**usticia illa est qđ
 est in cōfessione p̄tōz: veritas enī ip̄a ē. **I**u-
 stus enī debes esse in te: vt punias te: ipsa
 p̄ma est hoīs iusticia vt punias te malū: et
 faciet te deus bonū. **Q**uia qđ ip̄a est prima
 hoīs iusticia: ip̄a fit via deo: vt veniat ad
 te de⁹: ibi illi fac viā in cōfessione p̄tōz.
Ideoz **J**obes cū baptizaret in aq̄ p̄nie: et
 vellet ad se venire penitentes de suis p̄ori-
 bus factis: dicebat hoc: **P**arate viā dño:
 rectas facite semitas eius. **P**lacebas tibi
 in peccatis tuis o hō: displiceat tibi quod
 eras: vt possis esse qđ nō eras. **P**arate viā
 dño: p̄cedat ista iusticia vt cōfitearis pecca-
 ta. **V**eniet ille et visitabit te: qđ ponet i via
 gressus suos. **E**st enī iam vbi ponat gress⁹
 suos: est vbi ad te veniat. **A**n autē qđ cōfite-
 reris peccata: intercluseras ad te viā dei:
 nō erat qua ad te veniret. **C**ōfitere vitam:
 et ap̄is viā: et veniet christus: et ponet in via
 gressus suos: vt te informet vestigijs suis.

ExPLICIT Tractatus de ps. LXXXIII
INCIPIT Tractatus de ps. LXXXV.

Nillū maius donū p̄stare de⁹ pos-
 set hoīb⁹: qđ vt v̄bū suū p̄ qđ cō-
 didit omīa faceret illi caput: et illos
 ei tanq̄ mēbra coaptaret: vt esset filius dei
 et filius hoīs: et vnus deus cū p̄re: vn⁹ hō
 cum hoīb⁹: **U**t et qđ loquimur ad deum
 dep̄cantes: nō inde filiū sepemus: et quan-
 do p̄cat corpus filij: nō a se separet caput
 suū: sitq̄ vnus ip̄e saluator corporis sui do-
 min⁹ n̄r **J**esus christus filius dei: qđ et oret
 p̄ nobis: et oret in nobis: et oretur a nobis.
Orat p̄ nobis: vt sacerdos n̄r: **O**rat i no-
 bis vt caput nostrū: **O**rat a nobis: vt de⁹
 n̄r. **A**gnoscamus qđ in illo voces n̄ras: et
 voces ei⁹ in nob. **N**ecq̄ cū aliqđ dī de dño
 n̄ro **J**esu christo maxie in p̄betia qđ p̄ti-
 neat velut ad quandā hūilitatē indignaz
 deo: dubitem⁹ illi eā tribuere qđ non dubi-
 tauit se nob adiūgere. **E**t qđ p̄ fuit vniuer-
 sa creatura: qđ p̄ ip̄m facta ē vniuersa crea-
 tura. **E**t p̄pterea cū eius sublimitatē diu-

nitatemq̄ intuemur: qđ audim⁹: **I**n p̄ci-
 pio erat v̄bum: et verbū erat apud deū: et
 deus erat verbum: h̄ erat in p̄ncipio apud
 deū: omīa p̄ ip̄m facta sunt: et sine ip̄o factū
 est nihil: intuentes hanc excelsam et super-
 eminentissimā: et excedentē oīa creaturā
 sublimia diuinitatē filij dei: **A**udim⁹ etiā
 in aliq̄ parte scripturaz velut gemētē: orā-
 tem: confitentē: et dubitam⁹ ei tribuere ver-
 ba h̄: ex eo qđ cogitatio n̄ra de recētē ei⁹ cō-
 templatione qđ erat in diuinitate: pigrescit
 descendere ad eius humilitatē: et tanq̄ fa-
 ciat illi iniuriā: si ei⁹ v̄ba in hōse agnoscat:
 ad quem verba dirigebat: cū deū dep̄care
 tur. **H**eret plerūq̄ et conat̄ mutare senten-
 tiaz: et nō ei occurrit in scriptura: nisi qđ ad
 ip̄m recurrat: et ab illo deuiare non sinat.
Exp̄giscat qđ et euigilet i fide sua: et videat
 qđ ille quem p̄tēplabat pauloan̄ in forma
 dei: formam sui accepit in similitudine ho-
 minū factus ē: et habitu inuent⁹ vt hō: hu-
 militauit se factus obediēs vsq̄ ad mortē.
Et v̄ba psalmi voluit esse sua in cruce pen-
 dens et dicens: **B**e⁹ me⁹ de⁹ me⁹: vt quid
 me dereliquisti? **O**rat qđ in forma dei: orat
 in forma sui: ibi creator: h̄ creatus: creatu-
 rā muntandā non mutatus assumēs: et se-
 cum nos faciens vnū hoīem: caput et cor-
 pus. **O**ramus qđ ad illū: p̄ illū: in illo: et di-
 cimus cū illo: et dicit nobiscū. **B**icim⁹ cuz
 illo: dicit in nobis psalmi hui⁹ orationem:
Qui intulaf. **O**ratio **D**avid: qđ dñs
 n̄r fm̄ carnem filius **D**avid: fm̄ v̄o diuini-
 tatem dñs **D**avid: et creator **D**avid. **E**t
 nō solū an̄ **D**avid: s̄ an̄ **A**braā: ex quo **D**a-
 uid: s̄ ante **A**dam ex quo oēs hoīs: sed et
 an̄ celū et terrā: in quo oīs creatura ē. **N**ēo
 qđ cum audit h̄ v̄ba: dicat: nō christus dicit:
 aut rursus dicat: non ego dico: imo si se in
 christi corpe agnoscat: vtrūq̄ dicit: et chri-
 stus dicit: et ego dico. **N**on potes aliqđ di-
 cere sine illo: et dicit aliquid sine te. **N**onne
 habemus in euāgelio vbi certe scriptū est.
In p̄ncipio erat verbū: et v̄bum erat apud
 deū: et deus erat v̄bū: oīa p̄ ip̄m facta sunt:
Ibi certe habem⁹: et contristatus ē **J**esus:
 et fatigatus ē **J**esus: et dormiuit **J**esus: et
 esuriuit et sitiuit **J**esus: et orauit et pernocta-
 uit in orando **J**esus. **P**ernoctauit inquit
Jesus. et stabat in orando: et globi sanguis
 decurrebant p̄ corpus eius. **Q**uid ostēde-
 bat qđ p̄ corpus orantis globi sanguis di-
 stillabant: nisi qđ corpus ei⁹ qđ est ecclesia:
 martyru⁹ sanguie defluebat.

¶